

UNELE MĂSURI ÎNTREPRINSE DE GUVERNELE ȚĂRILOR PENTRU REDRESAREA SITUAȚIEI ECONOMICE ȘI SOCIALE CAUZATE DE VIRUSUL COVID – 19

Iordachi Victoria, dr., conf., cercetător științific coordonator,
secția Cercetări financiare și monetare, INCE
Timofei Olga dr., cercetător științific coordonator,
secția Cercetări financiare și monetare, INCE
Perciun Rodica, dr. hab., conf., șef-secție
Cercetări financiare și monetare, INCE

În prezent omenirea trăiește o situație fără precedent, Coronavirusul sau COVID-19 a șocat întreaga lume prin agilitatea și viteza sa de răspândire.

Conform datelor OMS ”de când a apărut în China la sfârșitul anului trecut, virusul a înconjurat tot globul, ucigând peste patru mii de oameni, îmbolnăvind peste 113.000 și provocând interdicții de călătorie și carantine. Au fost anulate întruniri la nivel internațional și evenimente sportive, peste 290 de milioane de copii nu frecventează școala, iar piețele financiare nu își pot reveni. În unele țări, turismul, o ocupație vitală pentru mulți oameni, a fost practic sistat și multe locații culturale celebre sunt aproape pustii¹.

Pe lângă faptul că sănătatea oamenilor este pusă în pericol, conform Agenției pentru Comerț și Dezvoltare a ONU (UNTCAD), se estimează că epidemia ar putea costa economia mondială 2 trilioane de dolari SUA.

Cele mai afectate domenii de activitate

În urma carantinei deja avem identificate cele mai afectate domenii de activitate: turismul, transporturile, întreprinderile din domeniul ospitalității (alimentație publică, baruri, restaurante), întreprinderile din domeniul de prestări servicii (magazine, frizeii, săli sportive, etc.) Acestea sunt lovite dur de criza provocată de noul coronavirus, însă nu trebuie să uităm că în orice tip de criză există așa numitul efect domino, ceea ce presupune afectarea în lanț a altor sectoare conexe și altor industrii în urma unei de șoc. Acest efect se va resimți abia peste câteva luni (în vară).

Principalele efectele imediate care se resimt în urma pandemiei de coronavirus:

- scăderea vânzărilor la produse (în primul rând la cele nealimentare
- suspendarea temporară a activității sau restrângerea activității
- disponibilizări sau trecerea în șomaj tehnic

¹ <https://www.md.undp.org/content/moldova/ro/home/presscenter/articles/2020/highest-level-of-political-commitment-needed-to-fight-covid-19.html>

- probleme cu plata impozitelor, creditelor și altor obligațiuni atât a antreprenorilor cât și a populației
- există de asemenea, riscuri mari ca efectele acestei crize să ducă spre o depreciere a monedei naționale, majorarea costurilor facturilor la telefonie și utilități (suntem izolați, dar lucrăm de acasă).

Măsurile luate de Guvernele altor țări care s-au confruntat înaintea noastră cu epidemia de coronavirus (COVID-19)

Crearea unui fond de rezervă pentru susținerea businessului, ca parte a pachetului de măsuri menit să amortizeze impactul epidemiei de coronavirus (COVID-19) asupra economiei naționale. Actualmente există un fond de rezervă al Guvernului și un fond de intervenție, însă nu pentru susținerea business-ului. Acest fond de rezervă pentru susținerea businessului ar putea fi constituit din creditele/ajutoarele externe, rezerva BNM, fondul de rezervă, donații etc.

Exemplele țărilor străine:

- Lisabona deschide o linie de credit guvernamentală de 200 de milioane de euro pentru firmele ale căror cifră de afaceri a scăzut cu peste 20% comparativ cu aceeași perioadă din anul trecut.
- Marea Britanie a pregătit un pachet fiscal de 30 de miliarde de lire.
- Italia a pregătit un pachet fiscal în mărime de 25 de miliarde de euro, plasă de siguranță oferită de Banca Centrală Europeană.
- Japonia - crearea unui pachet de urgență la nivel de 1 trilion de yeni (9,6 miliarde de dolari) pentru întreprinderile afectate de Covid-19, din care 500 de miliarde de yeni pentru împrumuturi cu dobândă zero pentru companiile mici și mijlocii, care au înregistrat venituri joase din vânzări.

Acest fond de rezervă va fi utilizat pentru oferirea măsurilor de sprijin pentru cele mai afectate domenii în urma Covid -19:

1) Măsuri fiscale:

- Suspendarea executării silite a creanțelor bugetare, dar și a acțiunilor de control fiscal, amânarea termenului de depunere a declarațiilor fiscale.
- Amânarea plății unor taxe. Spre ex. Marea Britanie a pregătit un pachet fiscal de 30 de miliarde de lire, o parte din care v-a merge pentru scutirea de taxe pentru antreprenori în valoare de 3 miliarde GBP.
- Urgentarea procedurii de rambursare a TVA.
- Scutirea de la plata impozitelor pe un termen de 2-3 luni pentru întreprinderile care nu au făcut concendieri (au păstrat locurile de muncă pentru angajați).
- Acordarea perioadei de grație pentru plata taxelor, spre ex. a celor locale. Ex. Municipality din Toronto este gata să ofere o perioadă de grație pentru plățile și penalitățile de plată pentru întreprinderi timp de 30 de zile, începând cu 16 martie 2020.

2) Acordarea de subvenții pentru plata salariilor:

➤ Ex. Spania - angajații companiilor cele mai afectate (care au înregistrat scăderi cu 40% ale vânzărilor în ultimele trei luni în comparație cu anul trecut, din cauza epidemiei de COVID-19) vor primi 2/3 din salariu, adică cel mult 1.905 euro, din care 70% sunt plătite de stat, iar restul de angajatori.

➤ În Italia - compensații pentru companiile care suferă o pierdere a cifrei de afaceri mai mare de 25%.

➤ Guvernul din Danemarca va acoperi 75% din salariile angajaților din companiile private. Această măsură va avea loc în perioada 9 martie – 9 iunie. Ultimul sfert din salariu va fi achitat de companie. Nivelul maxim de ajutor din partea statului pentru fiecare cetățean va constitui 3000 euro pe lună.

3) Garantarea împrumuturilor pentru companiile aflate în dificultate, sau din domenii cele mai afectate de impactul Covid-19. Spre ex, în Franța statul va garanta trezoreriile firmelor până la 90%” (în prezent plafonul este de 40 %). Iar Guvernul Portugaliei deschide o linie de credit guvernamentală de 200 de milioane de euro pentru firmele ale căror cifră de afaceri a scăzut cu peste 20% comparativ cu aceeași perioadă din anul trecut.

4) Măsuri sociale:

- Plata în avans a pensiilor, pentru ca oamenii să-și poată acoperi cheltuielile în perioada situației de urgență (ex. România)

-Acordarea de subvenții pentru plata salariilor în domeniile cele mai afectate de criza Covid – 19.

- Achitarea salariilor din partea statului în cazul șomajului tehnic:

➤ Ex. Franța - Statul va plăti salariile angajaților nevoiți să rămână acasă: 100% din șomajul tehnic va fi preluat, plătit de stat, inclusiv sumele care depășesc salariul minim pe economie. Președintele Macron a promis că șomajul tehnic nu înseamnă șomaj, contractul este doar suspendat. Totodată, plățile cotizațiilor patronale și a impozitelor de pe luna martie vor putea fi amânate fără nicio explicație din partea celor care le datorează.

➤ Portugalia - s-a luat decizia ca angajații afectați să primească 2/3 din salariu, adică cel mult 1.905 euro, dintre care 70% sunt plătite de stat, iar restul de angajatori.

➤ Japonia - furnizarea de 4.100 de yeni pe zi în subvenții pentru lucrătorii independenți care sunt obligați să renunțe la muncă pentru a avea grijă de copiii lor pe fondul închiderilor instituțiilor preșcolare și școlare.

5) Măsuri pentru sprijinirea IMM-lor:

- **Garantarea împrumuturilor pentru IMM din partea statului.** Ex. Norvegia va oferi cel puțin 100 de miliarde de coroane norvegiene sub formă de garanții pentru împrumuturi și emisiuni de obligațiuni companiilor. Pachetul de sprijin este împărțit în garanții pentru împrumuturi de 50

de miliarde de coroane destinate companiilor mici și mijlocii care doresc să obțină credite și o sumă similară sub formă de garanții guvernamentale pentru companiile care emit obligațiuni corporative.

- Alocarea de fonduri disponibile pentru furnizarea de capital de lucru IMM-urilor.

Spre ex:

➤ Marea Britanie a pregătit un pachet fiscal de 30 de miliarde de lire, din care: Guvernul va rambursa costul concediului medical de până la 14 zile pentru IMM-uri; va sprijini împrumuturi în valoare de până la 1 miliard GBP acordate IMM-urilor prin intermediul „programului de împrumut pentru întreruperea activității generate de Coronavirus”, garantează, de asemenea, împrumuturile bancare ale IMM-urilor; ratele impozitului pe întreprinderi vor fi eliminate pentru întreprinderile mai mici din sectoarele retail, turism, hotelier și domenii conexe, pentru aproape jumătate din toate proprietățile comerciale; acordarea întreprinderilor mici de ajutoare în numerar în valoare totală de 2 miliarde GBP.

➤ Japonia - crearea unui pachet de urgență la nivel de 1 trilion de yeni (9,6 miliarde de dolari) pentru întreprinderile afectate de Covid-19, din care 500 de miliarde de yeni pentru împrumuturi cu dobândă zero pentru companiile mici și mijlocii, care au înregistrat venituri joase din vânzări; Guvernul a lansat primul pachet cu împrumuturi cu dobândă scăzută în valoare totală de 500 de miliarde de yeni pentru companii mici și mijlocii din sectorul turismului.

- **Crearea de mecanisme care să ofere asistență IMM-urilor aflate în dificultate** – spre ex. Asistarea în elaborarea planurilor de redresare a situației din partea Primăriei (ex. Primaria Toronto).

- **Oferirea de facilități prin prelungirea termenelor cu plățile impozitelor și contribuțiilor sociale.**

- **Suspendarea temporară a obligativității de a plăti facturile pentru utilități, taxe și ipoteci** (ex. Italia).

Astfel, reieșind din experiența altor țări constatăm că cel mai urgent set de măsuri pentru noi ar trebui să fie orientat spre:

- acordarea scutirii de taxe salariale, de subvenții salariale temporare în sectoarele cele mai afectate
- amânarea termenului de plată a impozitelor atât a persoanelor juridice cât și fizice
- Asigurarea platii parțiale de către stat în caz de somaj tehnic pentru angajații companiilor care își închid activitatea
- relaxarea politicii de creditare, ceea ce presupune o posibilă diminuare a ratei de bază, cu posibilitatea băncilor comerciale de a asigura credite mai ieftine;
- reeșalonarea plăților pentru credite;
- acordarea creditelor suplimentare unor întreprinderi strategice, care s-ar putea confrunta cu probleme;

- Modificarea și adaptarea Programelor de stat de dezvoltare a IMM la realitatea curentă. (În anul 2020 în bugetul de stat pentru dezvoltarea IMM sunt planificați 136 mil. lei. O sumă care, dacă ar fi investită corect, ar putea ajuta IMM. Mai avem un Fond de Stat de Garantare a creditelor în mărime de sute de milioane de lei - și acesta ar fi un instrument util pentru sectorul IMM)

- tergiversarea platilor (pînă ieșirea din carantină) la serviciile comunale pentru populație (nu toti au posibilitate de a plăti prin card sau servicii online, mai ales pensionarii), să ofere posibilitatea pentru consumatori să reeșaloneze plățile, iar în unele cazuri poate și o posibilă diminuare a acestor plăți, tarife;

Este foarte important ca Guvernul să punteze aceste măsuri și să sprijine într-adevăr pe cei care sunt cel mai puternic afectați.

În încheiere, dorim să menționăm că epidemia de Covid 19 reprezintă nu doar un test pentru economia mondială, națională, autorități, factori de decizie, dar și pentru oameni în general.

De aceea, vă îndemnăm fiți responsabili: pentru a ne putea îmbrățișa MÂINE, stați acasă AZI!